

 Oslo kommune

Bør kommunen eie stikkledningene?

30. oktober 2019
Vegard Veierød
 Seksjonsleder – Prosjektutviklingsseksjonen
 Store utbyggingsprosjekt
 Vann- og avløpsstaten i Oslo

1

Agenda

- Utfordringer ved dagens eiergrensesnitt mellom private og kommunale ledninger
- Alternative grensesnitt for kommunalt eierskap
- Hvordan gå frem ved overtakelse av eierskap til stikkledninger
- Eierskap til stikkledninger er under endring i Oslo

2

Bør kommunene eie hele eller deler av stikkledningene?

- Hva vil være mest hensiktsmessig for den totale driften av vann- og avløpssektoren?
- Hva er ønskelig sett fra abonnentenes synsvinkel?
- Hva er best i et samfunnsmessig perspektiv?
- Hva vil være best for den kommunen du arbeider i?

3

Hvilken løsning som er best avhenger av situasjonen i den enkelte kommune

4

Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?

1937

5

Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?

1968

6

Hvorfor bør kommuner vurdere grensesnittet på nytt nå?

2018

7

Hvorfor bør kommuner vurdere om de bør eie hele eller deler av stikkledningene?

- Kommuner vet mer om VA enn menigmann og er kjent med hvordan rehabiliteringer må gjennomføres
- Kommuner nyter godt av stordriftsfordeler og har gode innkjøpsbetingelser og kan unngå å betale mva på investeringer
- Kommuner kan pulverisere store engangskostnader på mange abonnenter over tid
- Kommuner har over tid gjennomgått store endringer mht infrastruktur, antall innbyggere, trafikkbelastning på gater, innført kollektivtransport som trikker mm

8

Utfordringen

- Økt kompleksitet av koordinering av arbeid og infrastruktur i grunnen
- Manglende helhetlig fornyelse av både offentlige og private ledninger i samme område
- Manglende profesjonell forvaltning og koordinering av utbedringer
- Utbedring medfører betydelige kostnader for enkeltabonnenter ved graving i vei med mye infrastruktur
- Mange vannlekkasjer oppstår ved anboringspunktet på hovedledningene
- Vannlekkasjer pågår ofte unødvendig lenge

9

Hva er hensikten med å innføre et nytt grensesnitt?

- Alle kommuner har en plan for å rehabilitere sine hovedledninger, (selv om den prosentvis endring per år ikke er høy nok i forhold til etterslepet)
- Ingen private stikkledningseiere har et regime for å rehabilitere eller skifte ut sine stikkledninger
- Skal vi oppnå mindre lekkasjer må alle ledninger som fører vann i grunnen være innlemmet i et regime.
- Økt kommunalt ansvar kan bidra til å:
 - redusere antall lekkasjer
 - utbedre lekkasjer raskere
 - gi en mer helhetlig utbedring av ledningsnett
 - sikre god koordinering med andre etater ved graving
 - redusere unødvendige inngrep i vei av enkeltabonnenter på et senere tidspunkt
 - redusere faren for forurensning av grunn, vassdrag og fjord

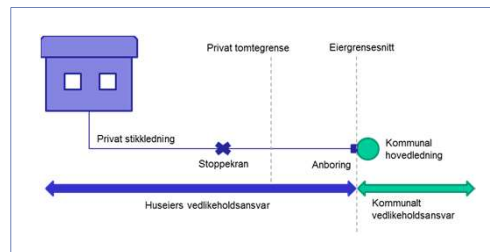
10

Skal vi redusere vanntapet må stikkledningene være med

- Antar at halvparten av lekkasjene er på det private ledningsnett
- Spørreundersøkelse i regi av Norsk Vann i 1917 viste at 60% av abonnentene ikke var klar over at det var de som eide stikkledningene
- 60% visste ikke hvor de lå i bakken
- Kun 10% viste om deres ledning hadde vært rehabilitert
- Rapporter viser at 70 – 80% av lekkasjer på stikkledninger oppstår i anboringspunktet på hovedledningene
- En lekkasje på en privat ledning kan være liten og vanskelig å oppdage
 - En typisk lekkasje som pågår i 6 mnd tilsvarer ca 8000m³ vann
- Utbedring av lekkasje på privat vannrør koster ca 120.000,- kroner i Oslo

11

Status - Norge i dag

- Kommunene i Norge tilkjennegir eiergrensesnittet i egen kommune gjennom sine abonnementsvilkår
- Mange kommuner har vedtatt å innføre bruk av KS «Standard abonnementsvilkår for vann og avløp»
- Det er opp til kommunen selv, som eier av hovedledningene, å beslutte hvor grensesnittet skal være

12

Lysbilde 12

ER [2]1 Vise til at kommunen beslutter eiergrensesnittet i sine abonnementsvilkår og at det er opp til kommunen som eier av hovedledningene å beslutte dette.

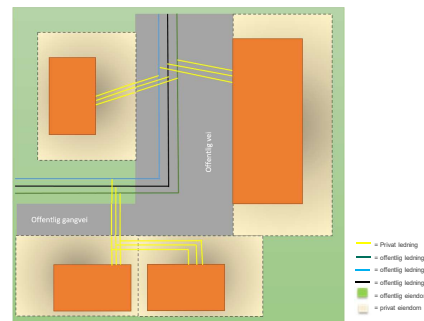
Elin Riise; 25.08.2017

Alternative eiergrensesnitt for kommunalt eierskap til ledningsnett

1. På hovedledning
2. Ut av offentlig vei
3. Ved privat tomtengrense
4. Ved husvegg

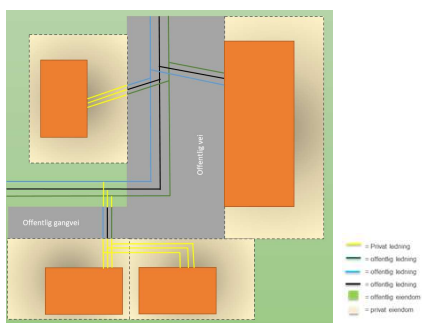
13

Eiergrensesnitt – På hovedledning

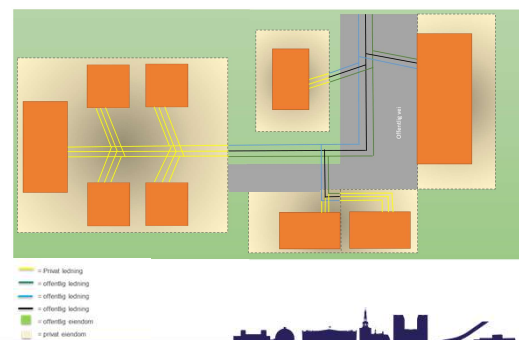
14

Eiergrensesnitt – Ut av offentlig vei

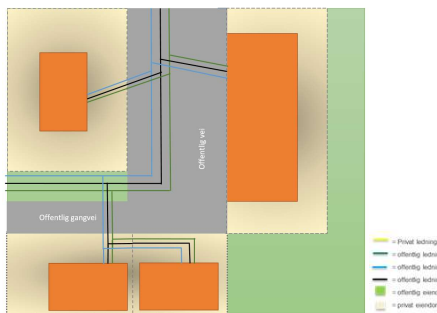
15

Eiergrensesnitt – Ved privat tomtengrense (til siste eiendom som bruker en fellesledning)

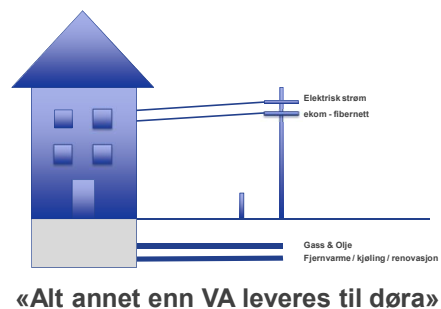
16

Eiergrensesnitt – Ved husvegg

17

Praksis – andre infrastrukturleverandører

18

Lysbilde 14

- ER [4]1** Jeg tror ikke det blir riktig å si at årsaken til dagens eiergrensesnitt er innføring av standard abonnementsvilkår. Dette forklarer du vel også annerledes i rapporten. Forklaringen er vel at kommunen la ledningene og så var det opp til huseierne om de ønsket å etablere en tilkobling til denne. I Norge er jo ikke kommunene lovmessig forpliktet til å levere vann- og avløpstjenester.
Elin Riise; 25.08.2017

Lysbilde 15

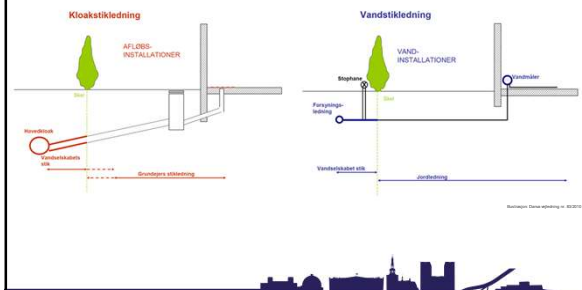
- ER [6]1** Litt dumt at alle eiendomsgrensene er identiske med grensen til offentlig regulert vei. Kan det justeres?
Elin Riise; 25.08.2017

Lysbilde 16

- ER [5]1** Det er vel felles private ledninger for husene til venstre i skissen?
Elin Riise; 25.08.2017

Praksis i andre land

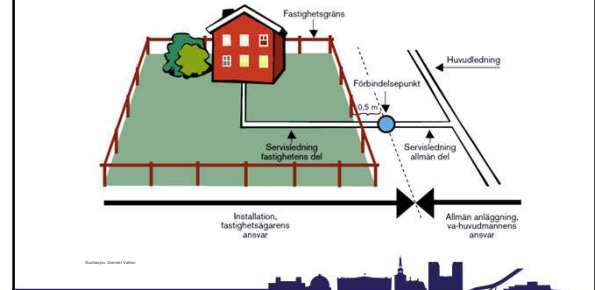
Danmark

19

Praksis i andre land

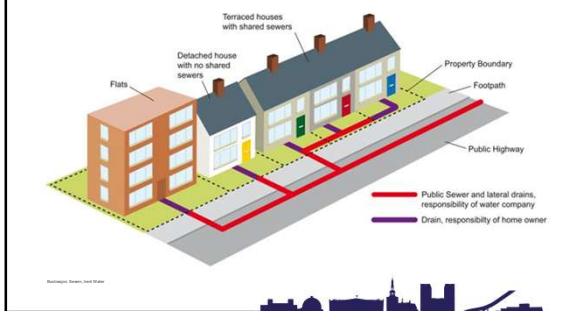
Sverige

20

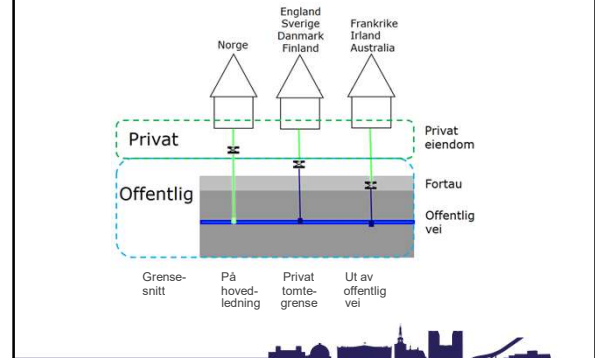
Praksis i andre land

England og Wales

21

Ulike eiergrensesnitt

22

Hva påvirker til hvilket eiergrensesnitt som er best?

- Hvor tett / spredt bor innbyggerne i kommunen?
- Hvor stor andel av abonnentene er tilknyttet offentlig ledningsnett?
- Hovedledningenes plassering, ligger de i veilegget eller utenfor?
- Mengden infrastruktur i veilegget
- Belastningen på veiene mht mengde trafikk, kollektivtrafikk (spesielt dersom trikk)
- Kommunens økonomi og antall ansatte til å følge opp kommunaltekniske saker
- Historisk ansvar etter oppkjøp av private vannverk

23

Hvordan gå frem ved overtakelse av eierskap til stikkledninger?

- Det er et lokalpolitisk vedtak å bestemme et annet eiergrensesnitt
- Dvs hver kommune kan selv bestemme hvor dette eiergrensesnittet skal være
 - MEN den enkelte abonnent kan motsette seg overføringen av eierskap
- Overføringen av eierskapet kan skje «under ett», uten bruk av avtaler:
 - Dvs ved å legge det nye grensesnittet inn i abonnementsvilkårene eller i serviceerklæringen med gjeldende virkning fra et gitt tidspunkt
 - Den som ikke aksepterer det nye eiergrensesnittet må selv ta initiativ til å motsette seg dette
- Overføringen kan også skje ved bruk av skrevne avtaler, dvs et dokument som hver enkelt abonnent undertegner:
 - Dette kan egne seg ved en stegvis overtakelse, men ikke dersom man ønsker at alle skal gå over til et annet grensesnitt på samme tid

24

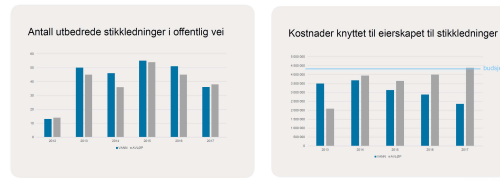
Endring av eiergrensesnittet i Stavanger

- Kommunen bestemte i 2012 at overføringen av eierskapet skulle skje under ett uten bruk av avtaler
 - De brukte tre år på utredning og gjennomføring av eiergrensesnittendringen
- De la inn i serviceerklæringen det året at det nye eiergrensesnittet skulle fra en gitt dato være «Ut av offentlig vei»
 - Den som ikke aksepterte det nye eiergrensesnittet måtte selv ta initiativ til å motsette seg dette.
 - Dette fikk de god informasjon om hvordan skulle skje.
 - 8 av 30.000 abonnenter motsatte seg en overføring av eierskapet til den delen av stikkledningen som lå i vei
 - Trolig forstod de ikke hva endringen ville medføre av fordeler for dem selv

25

Erferinger etter overtakelse i Stavanger

- Effektivisering for organisasjonen når nødvendige avtaler og prosedyrer var kommet på plass
 - Forutsigbare og akseptable kostnader
 - Fornøyde innbyggere
- For Stavanger har dette vært en ubetinget suksess

26

Har kommunalt eierskap til stikkledningene gitt redusert lekkasjetap?

Redusert lekkasjetap har gitt historisk lavt vannforbruk i Stavanger

27

Kommunale bekymringer

- Vil de kommunale kostnader øke?
 - Ja, vi må forvente at vann vil koste mer i fremtiden. Høyere rensekraft, klimapåvirkninger og krav til sikkerhet øker kostnadsbyrden til kommuner
 - Et null sum spill, der kommunen kun skal ta betalt for det det koster
 - Beregninger viser at merkostnaden ved å utvide kommunens eierskap til å gjelde stikkledninger inn til privat tomtegrense utgjør sjelden en økning over 1000 kroner i de årlige kommunale vann- og avløpsavgifter per abonnent
- Må kommunen ha flere ansatte for å drifte og vedlikeholde et større ledningsnett?
 - I liten grad nødvendig
 - Mye av kommunal saksbehandling reduseres fordi problemene da i stor grad vil være på kommunalt nett
 - Arbeid mht rehabilitering av stikkledninger gjøres når grøtta likevel er åpen

28

Handlingsrom ved opprettholdelse av eiergrensesnitt på hovedledning dersom man ikke ønsker å foreta en endring nå

1. Etablering av tilskuddsordninger
 - Rehabilitering
 - Omlegging
 - Separering
 - Tilknytning
2. Endring av kommunal praksis
 - Ta alle «nødvendige» kostnader i prosjektet

29

Eierskap til stikkledninger er under endring i Oslo

Utredningen for Oslo bygger på:

- Undersøkelse der alle abonnenter har fått uttale seg om en eventuell endring
- Undersøkelse internt i VAV for å få frem forventede endringer i arbeidsoppgaver ved en endring av grensesnittet
- Beregninger av kostnadene og mulige påvirkninger på gebyrnivået
- Evalueringer av spesielle situasjoner i et trangt bysentrum
 - Trikkelinjer
 - Mye kollektivtrafikk i gatene
 - Mange veier med stor trafikkbelastning
 - Mange husvegger som ligger inntil fortau
 - VA-ledninger ligger i veilegget sammen med mye annen infrastruktur som; fjernvarme, kjøleanlegg, elektrisitet, bredbånd, olje- og gassledninger mm

30

Undersøkelse blant abonnentene i Oslo

- 60 % av eierne av ene- og flermannsboliger mener at kommunen bør eie mer av stikkledningene
- 31 % ønsker at kommunen skal eie helt frem til og med innvendig stoppekran, tilbakestrømningsventil og vannmåler
- 73% er villig til å betale mer for at kommunen overtar eierskapet til stikkledningene
- 44% av disse er villig til å betale 10% mer (tilsvarende 536 NOK)
- 22% er villig til å betale inntil 25% mer (tilsvarende 1340 NOK)

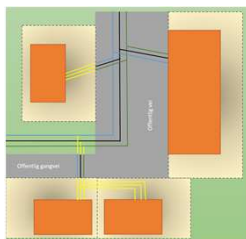
31

Påvirkning av gebyrer

Eierskapsmodell	Total årlig investeringskost	Gebyrøkning i kroner	Gebyrøkning i prosent
Ut av vei	90 000 000	95	1,90 %
Til privat tomtgrense	120 000 000	110	2,20 %
Til husvegg	390 000 000	160	3,20 %

32

Følger ved å velge eiergrensesnittet – Ut av offentlig vei

Fordeler

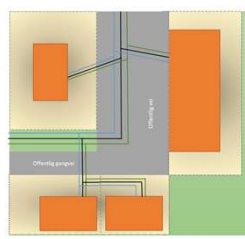
- Stor samfunnsnytte
- Det viktigste for dette eiergrensesnittet er å redusere graving i offentlig vei
- Abonnentene som har sin stikkledning i offentlig vei vil ikke ha risiko for uforholdsmessig høye kostnader når disse bæres av fellesskapet

Ulemper

- 55% av hovedledningene i Oslo ligger utenfor offentlig vei. Da får vi ikke med oss alle anboringspunktene
- Vi oppnår ikke helhetlig rehabilitering / kontroll
- Få synergieffekter utover veilegemets interesser

33

Følger ved å velge eiergrensesnittet – Ved husvegg

Fordeler

- Gir full kontroll over stikkledningsnett
- Sikrer at kommunen har en trygg levering av VA-tjenester
- Helhetlig forvaltning og vedlikehold som forventes å heve ytelsen (og levetiden) på systemet
- Hindrer at stikkledning havner i et ingenmannsland når Oslo kommune, i fremtiden, innfører vannmåling

Ulemper

- Kan være komplisert og kan bli svært kostbart
- En kommunal overtagelse i dag vil overføre stor risiko til kommunen
- -> Gravefrie løsninger for rehabilitering av stikkledninger vil kunne redusere risikoen slik at kommunal overtagelse blir kost-nytte-effektivt

34

Anbefalinger fra utredningen i Oslo

Trinnvis utvidelse av eiergrensesnittet for stikkledninger

Forventer vedtak i bystyret våren 2020

1. Eie alle stikkledninger ut av offentlig vei, samt alle anboringspunkter (+1m)
2. Utvide eierskapet helt frem til husvegg når gravefri teknologi for stikkledninger er tilgjengelig i stort omfang

35

For økt innsikt i problemstillingen

Eierskap til stikkledninger

Rapport 224 er utgitt i 2017 og bør leses av alle som vurderer å foreta endringer av eiergrensesnittet

Stikkledninger – ansvar og teknisk utforming

Rapport 207 ble utgitt i 2014 og er en forløper til eierskapsrapporten. Mye viktig kunnskap å kjenne til - anbefales

36

37

38